รูปภาพชุดโชว์

วิชัย ลิ่มอภิชาติ

มีใครคนหนึ่งเคยพูดไว้ว่า "*การสอนวิชาใด ๆ ก็ตาม ถ้าสอนไม่ถูกวิธีจะทำให้เสียเวลาและแรงงานมาก การสอนที่ดีของครูจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ถูกวิธีด้วยความเข้าใจ ทั้งจะทำให้เรียนรู้ได้รวดเร็วด้วย*"

แต่วิธีการสอนอย่างไรที่จะทำให้เด็กหรือผู้เรียนเกิดความสนใจติดตามเนื้อเรื่องที่ครูกำลังสอนอยู่และจะสอนอย่างไร ให้เนื้อหาที่ยากเกิดความเข้าใจแก่นักเรียนได้โดยง่าย คำถามเหล่านี้ก็คงจะอยู่ในใจของครูทุกคน ซึ่งคำตอบก็คงไม่พ้นการเลือกใช้โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาเป็นสื่อช่วยในการสอน

ปัจจุบันการใช้สื่อเข้ามาช่วยในการสอนไม่ใช่เรื่องใหม่ในวงการศึกษาของไทยเราอีกต่อไปแล้ว เพราะวิทยาการทางด้านโสตทัศนูปกรณ์ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายอยู่แล้ว ซึ่งการใช้สื่อนี้อาจเลือกใช้สื่อใดสื่อหนึ่งเพียงสื่อเดียว หรือเลือกใช้หลายๆ สื่อร่วมกันเช่น อาจจะมีแผ่นโปร่งใส ภาพสไลด์ รูปภาพและวิดีโอเทป โดยนำสื่อเหล่านี้มาใช้ร่วมกันตามแต่ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ ความจริงแล้วการใช้สื่อหลายชนิดร่วมกันสอนนี้ถ้าสามารถทำได้จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและสามารถสื่อความหมายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายอย่างถ่องแท้ แต่ในบ้านเรานั้นผู้สอนส่วนใหญ่ไม่สามารถจะใช้สื่อร่วมวิธีนี้ได้บ่อยครั้งนัก เพราะผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการใช้สื่อการสอน ทำให้ขาดความกระตือลือร้นที่จะนำสื่อต่าง ๆ มาร่วมใช้ในการสอน อีกทั้งอุปกรณ์โสต ฯ ในเมืองไทยก็ยังขาดแคลนอยู่

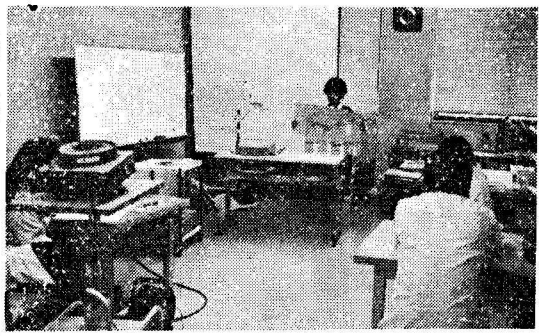

ผู้แสดงขณะกำลังใช้ รูปภาพชุดโชว์ กับผู้ชม โดยแสดงเรื่องการใช้ตะเกียบ

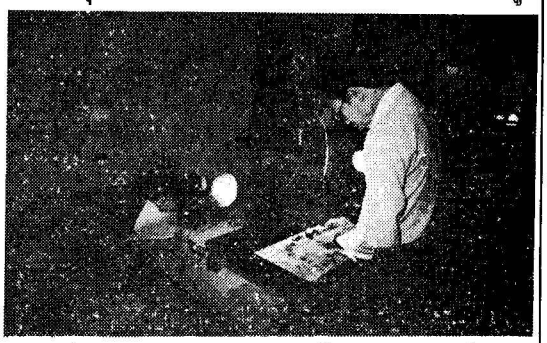

ควรนำรูปภาพชุดโชว์ ไปก๊อปปี้ภาพสไลด์ เพื่อใช้กับผู้ชมที่เป็นกลุ่มใหญ่

มาก โดยเฉพาะตามโรงเรียนต่าง ๆ สิ่งนี้จึงเป็นปัญหาของนักวิชาการโสตฯ หรือครูโสตฯ ว่าจะทำอย่างไรจึงจะจูงใจให้ครูผู้สอนสนใจที่จะใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้ครูไม่สนใจในการใช้สื่อการสอน ก็คือปัญหาการขาดแคลนวัสดุการสอน ปัญหานี้อาจแก้โดยง่ายคือการผลิตวัสดุการสอนขึ้นใช้เองโดยครูอาจเริ่มผลิตจากสื่องง่าย ๆ ใกล้ตัวที่ครูสามารถผลิตเองได้

รูปภาพชุดโชว์ *"เป็นสื่อที่สามารถหาได้ใกล้ตัวและมีวิธีการผลิตที่ไม่ยุ่งยาก ลงทุนน้อยทั้งยังสามารถนำไปใช้สอนกับคนทุกเพศทุกวัยได้ และยังมีอายุการใช้งานนานอีกด้วย วันนี้เรามาทำความรู้จักกับ* **"รูปภาพชุดโชว์"** *และลองนำไปผลิตเพื่อใช้เป็นวัสดุการสอนของท่านต่อไป*

รูปภาพชุดโชว์ หรือ Picture Story Show คือการสื่อความหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งออกมาเป็นภาพชุดโดยมีการบรรยายประกอบในขณะเสนอภาพ ลักษณะที่สำคัญของภาพชุดนี้ก็คือภาพแต่ละภาพมีความต่อเนื่องของเหตุการณ์ตามเนื้อหา และการบรรยายนั้นเป็นสิ่งเร้าให้เกิดความสนใจเหมือนการเล่านิทาน จะเป็นการบรรยายสดหรือบันทึกเป็นเทปเสียงก็ได้ อาจจะจัดทำเสียงประกอบทำให้การบรรยายดูสมจริงกับเหตุการณ์ที่เรากำลังเสนอก็ได้

จะเห็นได้ว่ารูปภาพชุดโชว์นี้เป็นสื่อการสอนง่าย ๆ ที่ไม่มีอะไรซับซ้อน เป็นสื่อที่ผลิตได้ง่าย ใครก็สามารถจะจัดทำได้ จนบางคนอาจจะมีความรู้สึกว่าง่ายและธรรมดาเกินไปจนดูไม่น่าสนใจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลข้อหนึ่งว่าครูยังไม่ทราบถึงประโยชน์ของรูปภาพที่มีต่อการสอน อยากจะบอกว่าอย่าเพิ่งได้มองข้ามสิ่งใกล้ตัวนี้ไป สื่อการสอนที่ธรรมดา ๆ นี้ อาจจะทำให้ครูประสบความสำเร็จในการสอนได้ดีกว่าใช้สื่อราคาแพง ๆ เสียอีก

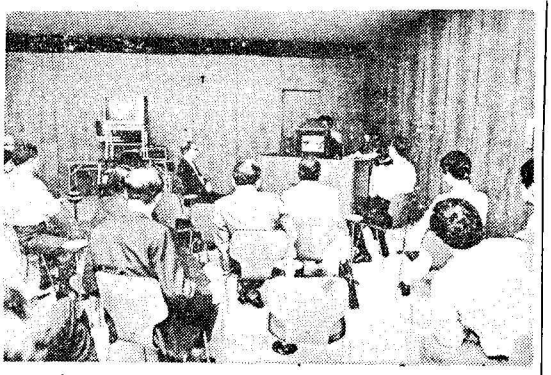

จะเห็นได้ว่าการใช้ รูปภาพชุดโชว์สามารถใช้ได้กับคนทุกเพศทุกวัย และน่าสนใจด้วย

หนังสือเหล่านี้ ครูสามารถใช้เป็นเนื้อเรื่องและนำรูปภาพที่มีในหนังสือ มาเป็นวัตถุดิบในการผลิต

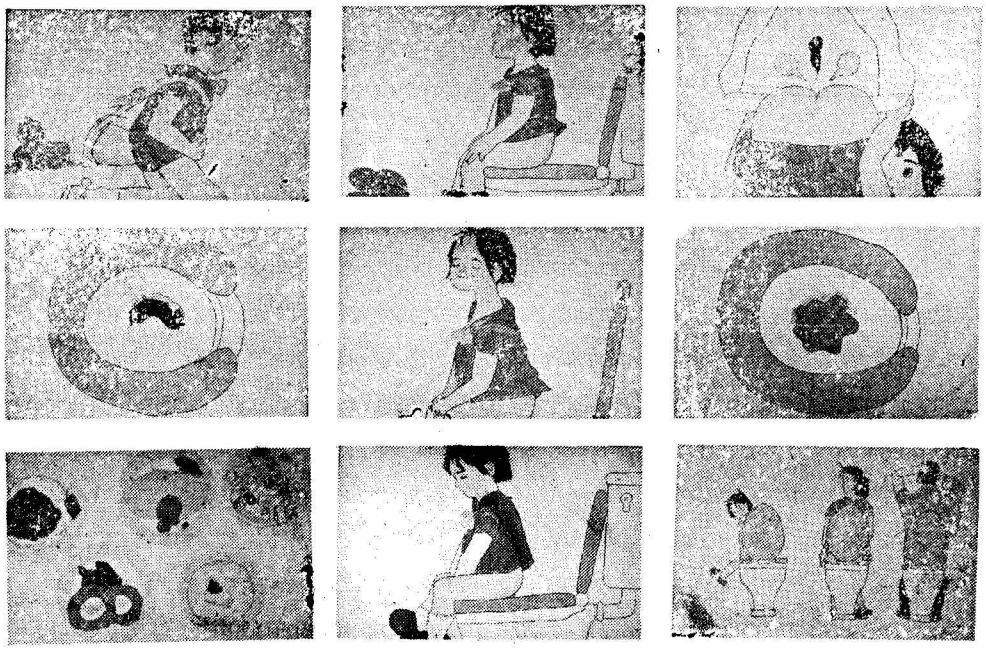

ตัวอย่างรูปภาพชุดโชว์ เรื่อง ความสุขหลังจากได้เข้าห้องน้ำ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักรับประทานอาหารให้ครบทุกอย่างเพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหา ท้องเสีย

เราอาจผลิตภาพชุดโชว์นี้ได้จาก ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ภาพปฏิทิน ภาพโฆษณา ตลอดจนภาพที่เขียนขึ้นเองที่สามารถนำไปใช้ประกอบการสอนได้ในชั้นเรียนหรือจัดทำป้ายนิเทศ นิทรรศการก็ได้ เมื่อได้รู้จักและคิดว่าการใช้รูปภาพชุดโชว์เป็นสื่อการสอนที่น่าสนใจอย่างหนึ่งแล้วมาดูขั้นตอนในการผลิตและการใช้กันดีกว่า ซึ่งในที่นี้จะเน้นถึงการผลิตภาพขึ้นด้วยตนเอง

1. เตรียมเนื้อหาที่จะสอนด้วย "รูปภาพชุดโชว์" อาจเป็นนิทานสอนใจสักเรื่องหรือบทเรียนอื่นใดก็แล้วแต่ ซึ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะสอนนี้ต้องสามารถที่จะตีความออกมาเป็นรูปภาพได้ โดยคิดว่าจะเสนอออกมาเป็นรูปภาพได้ในช่วงไหนของเรื่องบ้าง ส่วนจำนวนของภาพนี้ควรจะมีจำนวนประมาณ 10 ภาพ และเนื้อหานี้ก็ควรจะต้องย่อลงมาให้กระชับอยู่ในจำนวน 10 ภาพ และไม่ควรจะใช้เวลานานเกินไปในการบรรยายแต่ละภาพเพราะจะทำให้ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่ายได้

2. วัสดุที่ใช้ในการทำภาพควรใช้กระดาษขาวซึ่งมีความหนาพอสมควรเนื่องจากเวลาที่ครูสอนด้วยรูปภาพชุดนี้จะต้องถือภาพเอาไว้ เพราะฉะนั้นภาพควรจะแข็งไม่อ่อนไหวง่ายในขณะใช้งาน ส่วนขนาดของภาพไม่ควรมีขนาดเล็กกว่า 10×12 นิ้ว หรือใหญ่กว่า 15×20 นิ้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้ชม สำหรับสีที่ใช้ในการระบายใช้สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีแท่งหรือสีชอล์คก็ได้ และควรให้เป็นสีประเภทเดียวกันในการผลิตภาพชุดหนึ่ง ๆ

3. เราอาจจะมีภาพวาดลายเส้นต้นฉบับจากหนังสือที่เราค้นหามา ซึ่งเราสามารถลอกรูปภาพนั้นได้วิธีหนึ่งก็คือการใช้กระดาษลอกลาย โดยนำต้นฉบับหรือรูปที่เราต้องการไปขยายกับเครื่องถ่ายสำเนาให้มีขนาดตามที่เราต้องการ เมื่อเราได้รูปตามขนาดที่เราต้องการแล้วก็ใช้กระดาษลอกลายลอกรูปที่เราต้องการ หลังจากนั้นเอาดินสอดำระบายไปที่ข้างหลังของกระดาษลอกลายนั้น โดยระบายไปตามลายเส้นที่เราลอกภาพออกมา หลังจากนั้นก็วางกระดาษลอกลายนั้นบนกระดาษที่เราต้อง

การจะวาดรูป แล้วกดปลายดินสอลงบนลายเส้นนั้นอีกครั้งหนึ่ง ภาพนั้นก็จะเกิดบนกระดาษวาดรูปที่เราต้องการ วิธีนี้เป็นวิธีง่าย ๆ ในการลอกรูปที่ทุกคนสามารถจะทำได้หลังจากนี้ก็ระบายสีลงบนกระดาษนั้น

4. เมื่อได้รูปภาพที่ต้องการแล้วก็นำมาจัดลำดับโดยใส่หมายเลขภาพไว้ที่มุมบนด้านขวามือ (ถ้าคุณเป็นคนถนัดใช้มือขวา) และเขียนคำบรรยายของรูปภาพไว้ข้างหลังของภาพซึ่งผู้บรรยายที่จำข้อความหรือเนื้อเรื่องไม่ได้ละเอียดก็สามารถอ่านได้ที่หลังภาพนี้ การเขียนคำบรรยายจะต้องคำนึงว่าขณะใช้ภาพในการแสดง ภาพทั้งหมดจะอยู่ในมือของผู้สอนเพราะฉะนั้นถ้ามีภาพอยู่ในชุดนี้ 10 ภาพคำบรรยายของภาพแรกจะต้องอยู่ที่ภาพหลังสุดคือภาพที่ 10 และเราต้องกำกับหมายเลขที่ 1 ที่มุมบนด้านขวาเพื่อบอกว่าคำบรรยายนี้เป็นคำบรรยายของภาพที่หนึ่งและภาพต่อไปก็ให้ทำดังนี้ตามลำดับ เมื่อบรรยายจบในแต่ละภาพให้ดึงภาพที่บรรยายจบนั้นไปทางขวามือไปเก็บไว้ทางด้านหลังของภาพทั้งหมด การเลื่อนภาพนั้นควรเลื่อนภาพไปทางเดียวกันหมด

5. ในขณะบรรยายนี้เราอาจจะชี้ถึงจุดสนใจหรือจุดเด่นของภาพที่เราต้องการเสนอก็ได้เพื่อย้ำกับผู้ชมถ้าภาพนั้นเป็นภาพที่ค่อนข้างสับสนเราอาจใช้ดนตรีและเสียงประกอบเหตุการณ์ต่าง ๆ ในขณะบรรยายเพื่อให้เนื้อหานั้นเกิดความสมจริงมากยิ่งขึ้นอันจะทำให้ผู้ชมให้ความสนใจอยากรู้อยากเห็นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสิ่งนี้ย่อมจะทำให้การบรรยายประสบความสำเร็จ

อย่างไรก็ตามการใช้รูปภาพชุดโชว์นี้ควรคำนึงถึงเนื้อหาที่จะนำมาสื่อความหมายด้วยภาพนึงควรคำนึงเสมอว่าสายตาของผู้ชมนั้นจะให้ความสนใจอยู่ที่รูปภาพเพียงแห่งเดียว ภาพที่เสนอนั้นจะต้องเป็นภาพที่ชัดเจนเมื่อมองดูแล้วเข้าใจได้ว่าเป็นรูปภาพอะไร ถ้าครูท่านใดมีปัญหาในการวาดภาพอาจขอคำปรึกษาจากครูวาดเขียนหรือครูโสต ฯ ตลอดจนผู้มีความสามารถทางวาดรูปก็ได้ การบรรยายนั้นถ้าท่านสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและอารมณ์ของภาพได้เท่าไหร่จะเป็นประโยชน์ต่อการบรรยายมากเท่านั้น โดยเฉพาะการบรรยายที่ไม่ต้องอ่านคำบรรยายที่หลังภาพ การสัมผัสตาต่อตาระหว่างครูกับนักเรียนจะเป็นการบรรยายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ครูอาจจะแปลงรูปภาพชุดนี้เป็นภาพสไลด์ หรือวิดีโอเทปอีกก็ได้ โดยถ่ายภาพก๊อปปี้เหล่านั้นขึ้นเพื่อสามารถใช้กับผู้ชมที่เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้

ปัจจุบันการใช้สื่อการสอนของเราได้พัฒนาขึ้นมากจะเห็นได้ว่าครูบางท่านหันไปใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสูงเช่น วิดีโอเทป คอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการสอน ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้มีราคาสูงมากเกินกว่าสภาพความพร้อมของเราจะรับได้ การหันมาผลิตสื่อการสอนที่ง่าย ๆ ราคาถูกและมีประสิทธิภาพย่อมจะเป็นทางออกที่ดีของครู เช่น แผนภาพชุดโชว์นี้ เป็นต้น อยากจะขอชักชวนให้ครูลองทำขึ้นมาสักชุด อย่างน้อยครูเองจะได้พัฒนาตัวเองที่จะคิดผลิตสื่อการสอนของตัวเองจะสามารถประยุกต์สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราเองเข้ามาทำให้การสอนของครูน่าสนใจนักเรียนเองก็จะรู้สึกกระหายที่จะเรียนกับครู นั่นก็หมายความว่าครูได้ประสบความสำเร็จในการสอนแล้ว

□ □ □